

De Kartuize St Martens-Bos te St Martens-Lierde en de ontbonden Gilden van Geraardsbergen in 1330

De slag bij Kassel in 1328 zette een punt achter de bloedige episoden van opstand. De rebellerende steden van Vlaanderen leden er de nederlaag. Ook de stad Geraardsbergen heeft bij deze nederlaag een zware financiële en morele tol betaald. De stad was niet in haar geheel in de rebellie betrokken geweest. Het waren enkel de wevers die in het zog van de opstand waren geraakt. Zij zijn dan de oorzaak geworden van de zware afrekening met de graaf. We geven hier verder, als inleiding op de onderstaande bijdrage, een algemeen overzicht op die chaotische jaren en meteen over

GERAARDSBERGEN IN DE GELEDEREN VAN DE OPSTAND.

De agitatie der wevers van Geraardsbergen begon voor goed in 1325. In de loop van ditzelfde jaar spitsten zich de gevolgen toe, die te danken waren aan een bijzondere geste van Lodewijk van Nevers. In 1323 werd hij graaf van Vlaanderen. Ter gelegenheid van zijn aanstelling tot graaf begiftigde hij de stad Sluis met bijzonder gunstige privileges, die de poorters van Brugge opvallend zouden treffen in hun handel. De Bruggelingen kwamen in verzet. Andere steden van Vlaanderen schaarden zich onder de banier van Brugge. Tot tweemaal toe scheen een overeenkomst gevonden, maar de opstand zette in 1325 definitief in.

Op 21 juni 1325 liep Lodewijk van Nevers te Kortrijk in de val. Hij werd er gevangen genomen, naar Brugge overgebracht en daar opgesloten. De Gentenaren deden al het mogelijke om de graaf vrij te krijgen. Jan van Namen, heer van Sluis en oom van de graaf, nam het commando over de Gentse krijgsmacht en bezette achtereenvolgens de steden Oudenaarde, Kortrijk en de kastelen tussen Leie en Schelde, waar hij versterkingen opwierp en marcheerde van daaruit op de stad Geraardsbergen. Daar verwachtte hij een goed onthaal, want de stad garandeerde de vrije doorgang van levensmiddelen die hij uit Brabant en Henegouwen liet overbrengen.

Maar het stadsmagistraat had geen kennis van de activiteit van sommige Gentenaren, die met het opstandige Brugge sympatizeerden en wevers van Geraardsbergen hadden omgekocht. Naar een nauwgezet plan viseerden ze een aanslag op het leven van Jan van Namen en zijn krijgslieden. Tot brandpunt van hun plan hadden ze de poort der stad gekozen, langswaar Jan van Namen de stad zou binnen komen. Toen de heer van Gaver, aan het hoofd van een kolonne over de poortbrug de stad was binnen getreden, trokken de muiters de valbrug naar omhoog en overvielen de heer van Gaver en zijn manschappen. Ze waren immers in de mening dat die voorname edelman

Jan van Namen was. De heer van Gaver en driehonderd van zijn manschappen vonden er de dood. Jan van Namen was de pas naar de stad afgesneden en koos de richting naar Gent. Daar legde hij de opstand der Gentse wevers stil.

De Gentse bannelingen zochten het legerkamp van Robrecht van Kassel op, waar ook Raatgeer, Janszone, Bouwin, Bockel en Zannekin een onderkomen hadden gezocht.

De koning van Frankrijk sommeerde de opstandelingen de graaf vrij te laten en riep hen naar Parijs ter verantwoording. Noch Robrecht van Kassel, noch de Bruggelingen gaven de koning gehoor. Deze stelde Jan van Namen tot ruwaard van Vlaanderen aan en liet de kardinaal-legaat van Rome het graafschap Vlaanderen in de ban slaan.

De Bruggelingen, ten zeerste verbitterd over de trouw der Gentenaren, planden het beleg op Gent, samen met manschappen uit het Brugse Vrije, uit de Vier Ambachten en uit het Land van Waas. Robrecht van Kassel marcheerde op Oudenaarde en Siger Janszone, Bouwin en Bockel verwoestten het omliggende van Kortrijk.

De winter noopte de opstandelingen het beleg van Oudenaarde en van Kortrijk op te heffen. De Gentenaren namen deze gelegenheid te baat om de Bruggelingen te achtervolgen. Tussen Oudenaarde en Kortrijk raakten ze in gevecht. Raatgeer trok in het noorden op Assenede af. Daar hakten de Gentenaren de opstandelingen letterlijk in de pan.

De rebellie der Bruggelingen viel stil. Op 18 december 1325 lieten ze Lodewijk van Nevers vrij, die onmiddellijk naar Parijs vertrok. Om de graaf te steunen zond de koning van Frankrijk een sterk leger op Vlaanderen af. De opstandige steden, Brugge inbegrepen, zochten contact met de koning om tot een overeenkomst te komen. Op 19 april 1326 gingen te Arques bij St Omer de onderhandelingen door. De moord op de heer van Gaver en de moordpoging op Jan van Namen ontnam Geraardsbergen elke sprankel hoop op amnestie. Korte tijd nadien echter werd de stad haar misdaad vergeven, mits een financiële bijdrage ten voordele van Jan van Namen.

Het verdrag van Arques normaliseerde schijnbaar het openbaar leven in Vlaanderen; we zeggen schijnbaar, want kort nadien stegen zekere personen, die tijdens de voorbije troebelen hoog op de maatschappelijke ladder waren geklommen en bijzondere ambten hadden bekleed, terug in het zadel. Vooral viseerden ze de belastingsontvangers van de koning van Frankrijk en van de graaf van Vlaanderen. Vreedzame lieden, meer nog de poorters en de geestelijkheid op de eerste plaats, ondergingen een vreselijke golf van terreur. Peyt, de leider van de opstandelingen, viel bij Hondschote onder de wreken-de hand der poorters van Veurne. De Bruggelingen bleven niet ongevoelig voor deze aanslag. Onder de leiding van Bouwin en van Janszone voerden ze een onverbidde strijd tegen de graafgetrouwe bevolking.

Lodewijk van Nevers stond onmachtig tegenover deze nieuwe volksoproer. Hij riep de koning van Frankrijk om hulp. Deze expe-

dierde een sterk leger naar Vlaanderen. De bisschop van Doornik kreeg het bevel Vlaanderen terug in de ban te slaan, de steden Oudenaarde en Gent uitgezonderd, omdat zij de graaf trouw gebleven waren. De opstandelingen stelden zich bij Kassel in slagorde. Ze stonden onder het bevel van Zannekin. De slag bij Kassel, op 23 augustus 1328, brak definitief het geweld van de opstand.

De rebellerende steden verloren hun privileges. De graaf eiste honderd duizend parijsse ponden en een jaarlijkse schatting van drie duizend ponden als boete. Ook de stad Geraardsbergen voelde de zware gevolgen der nederlaag aan den lijve. De graaf vorderde van de stad een eeuwige rente van zes honderd parijsse ponden en een onmiddellijk te betalen som van zes duizend ponden. Ze verloor haar privileges en vrijheden, haar gilden en broederschappen werden gesupprimeerd (1).

Het strafedikt van Lodewijk van Nevers maakte echter voor twaalf poorters van Geraardsbergen een uitzondering. Zij bleven bespaard van elke strafbepaling. Eén van hen slechts, namelijk Jan Gheylinck, staat met naam in het charter van de graaf vermeld, charter dat dateert van 29 november 1333 (2).

Opvallend is wel het feit dat dit charter pas in 1333 is gegeven, terwijl andere dokumenten, die we verder bespreken, dateren van 1330. We kunnen enkel onderstellen dat de uitvoering van de strafmaatregelen te Geraardsbergen zeer traag is gegaan. Waarom wachtte de graaf tot in 1333 om op de eerste plaats Jan Gheylinck vrij te stellen van het strafedikt dat op de stad woog? Vooral als we weten

(1) Aug. De Portemont: Recherches historiques sur la ville de Grammont en Flandre, T. I, pp. 74-81. Gand, 1870,

(2) « Nous Loys... cuens de Flandres de Nevers et de Rethest... faisons savoir à tous, que comme pour les grandes desobeissances, rebellions et malefachons que chil de nostre ville de Germalont avoient faites et perpétrées en temps des esmuetes passées, nous estiemz courouchiés sour eaux et les menâmes qu'il revinrent à nostre obeissance et demorèrent de haut et de baz sour nous eaux souzmetanz et obliganz en meme orden laquele nous avons faite et dite si comme en lettres qu'il ont de nous sour che est plus plainement contenu par les queles nous avons condampnez et chargiez en plusieurs choses des quelles nous avons excepté a nombre douze personnes, qui à ches charges et condampnations ne devront estre perchonnable, ains en devront estre il et leur hoir perpetuellement et à tousjours quites et assolz... par la quele ordennance et vertu d'icelle nous volons que noz amez et féaux vallez et consells... Jehan Ghelinc de toutes les charges, condampnations, impositions, commendemens et enjointes, il et si hoirs nei de luy et qui naistront de li et de sa femme s'il l'avoit en temps avenir, tant seulement soient et demeurent perpetuellement et à tousjours quites et assolz, frans et exemps de toutes les contributions et impositions qui à che affierent à present, ou afferront pour le temps avenir, de tout et en tout, pourquoi nous mandons et commandons à nostre Baillif d'Alost et de Germalont, ou leur lieutenant, que ledit Jehan et ses hoirs dessusdiz, ils tiengnent quites et paisibles, frans et délivrés de toutes les charges, condampnations, enjointes et contributions dessusdites et ainsi le volons sans venir ou dire à l'encontre... en tesmoing de che nous avons à ches presentes lettres fait mettre nostre seel. Donné à Male, le XXIX jour du mois de may l'an de grace mil trois cens trente-troiz ».

Gepubliceerd door Aug. De Portemont, o.c., blz. 254-255..

wie Jan Gheylinck was. In 1312 was hij schepen der stad (3). Ook was hij heer van Schendelbeke, bezat talrijke landgoederen o.a. op St Martens-Lierde. In 1328 vinden we hem vermeld als vriend en raadsman van de graaf van Vlaanderen (4). Het was ook Jan Gheylinck die in 1329 op zijn landgoed St Martens-Bos te St Martens-Lierde de kartuize stichtte (5).

DE KARTUIZE EN DE ONTBONDEN GILDEN.

De gesupprimeerde gilden van Geraardsbergen schonken hun bezittingen aan de pas gestichtte kartuize St Martens-Bos te St Martens-Lierde. Waarom juist aan deze communautiteit? Ze konden dat, praktisch gezien, even goed overdragen aan de St Adriaansabdij of aan het hospitaal van de stad. Deze schenking aan de kartuize bewijst eens te meer de invloedrijke betrekkingen van Jan Gheylinck met de gilden der stad. Zonder de minste twijfel geschiedde ze « propter personam » van Jan Gheylinck.

Betreffende de dokumenten, die over deze schenking handelen, liggen er een drietal bij de hand: twee franstalige charters, het ene van het stadsmagistraat en het andere van Lodewijk van Nevers; het derde, een nederlandstalige lijst van opsomming der afgestane bezittingen. De eerste twee stukken dateren van 1330, het derde, zonder datum, blijkt van hetzelfde jaar te zijn.

In totaal ontving de kartuize — dit volgens de twee franstalige charters — zes en dertig ponden, twaalf schellingen en vier deniers, alles parijse munt; een en twintig kapoenen, drie en half bunders land en twee rasieren koren.

Voornoemde dokumenten blijken van bijzonder belang te zijn, want ze bevatten een groot aantal doop- en familienamen en enkele oude toponiemen. Dit geeft dan de reden aan waarom we deze stukken in hun geheel hieronder publiceren. Om belangstellenden te helpen hebben we op het einde dezer bijdrage nog een alphabetische lijst van namen en toponiemen bijgevoegd.

HET NEDERLANDSTALIG STUK.

« Dese rolle maect alleen mencioen vanden gulden van gheroutsberghe ende niet van ghecreghenen renten.

Dit es derfelike rente die men sculdich es vander hudeveters van gheroutsberghe ende die vallen iaerlycs telken sente Jansmesse te betaerne ende te gheldene den tsaerterousen vanden bossche van sente martyns lierde, in deerste.

(3) Aug. De Portemont, o.c., T. II, blz. 28.

(4) Rijksarchief Gent: Fonds St. Martens-Bos, nr. 1, Cartularium, fol. 2 vo - 3 ro. Copie van het charter der stichting der kartuize te Schendelbeke.
Rijksarchief Gent: Fonds St. Martens-Bos, nr. 1, Cartularium, fol. 3 ro. Copie van het charter der stichting der kartuize op St. Martens-Lierde. Beide charters zijn van Lodewijk van Nevers.

(5) Valère Gaublomme: De stichter van de kartuize te Sint Martens-Lierde (1329-1783), Het Land van Aalst, 1e jaargang, 1949, nr. 1, blz. 16-20.
Valère Gaublomme: De stichting der kartuize van Sint Martens-Lierde, Het Land van Aalst, 1e jg., 1949, nr. 2, blz. 43-49.

- XXIII Jan houcsberch VIII sc. par. op sijn huse ende op sijn erve in putsemaem dat willem charys was. Item 5 sc. op 1 mersch ghelegghen nevens der guldenweede die tvorseide willem was ende valt te kerstavonde.
- IX Item Jan wambac 8 sc. par. op sijn huus ende op syn erve dat lucien... (woord ontbreekt) in putsemaem.
- XX Item Jan hoybant 8 sc. par. op syn huse ende op syn erve in putsemaem dat van steenputs was.
- XX Item boudyns wedewe vander ertbrugghen was 8 sc. par. op syn huse ende op sijn erve in putsemaem dat Jans van den broeke was.
- XXII Item Jan de posch 8 sc. par. op syn huse ende erse in putsemaem dat gillis malaerts was.

Dit syn de renten van sente bavesmesse inde selve gulde.

- Jan boene 10 sc. op 3 dachwant lants ghelegghen onder deesczyn te salaerdinghe tusschen den lande van den heileghengheest ende claus lande vander scuren dat gillis begbyn was.
- XXVIII Item Symon van houthem 9 sc. 2 d. van eenen mersche buten putsemaem ghelegghen die Jan herdebolles was.
- XXX Item Jan vanden broeke 2 sc. 6 d. van sinen lochtinc die diederics scousmakers was in putsemaem ghelegghen nevens syns selves erve.
- XIII Item Jan vranx 12 d. op 1 huus ende erve ghelegghen boven der capellen dat vranx nokerstocs was.
Item claus de cupere 6 d. op 1 huus ende erve ghelegghen boven der capellen dat vranx nokerstocs was.
- XVII Item Jan ryckaerd 13 sc. op huuse ende erve dat Jans gaffelkyns dammans was ghelegghen inde steenstrate.
- XVI Item gillis de middelaere 4 sc. 1 capoen op 1 huus ende erve ghelegghen in de steenstrate dat Jans stockelyns was.

Dit es de rente van kerstavonde. In deerste.

- XXV Claus joes 34 sc. op 5 bundere weeden die diederycs scousmakers was.

Dit es de rente van sente Marien lichtmesse. In deerste.

- LXXV Sare van wynhusen 20 sc. op sijn huus ende erve dat Jans kempeneeren was ghelegghen inde gaffelkyns strate.
- LXIII Item godevert vloebalch 2 sc. 6 deniers op syn huus ende erve ghelegghen ten steenputte dat gheraerds van brabant was.
Item Jan de coc te kalenberghe 12 deniers op 1 bundere lants ghelegghen te goncsaerdinghen.

Dit es de rente van groet vastenavonde.

- LXVI Lysbette outscilts XXXVI sc. op een huus ende erve dat was heinrics outscilts inden ham ghelegghen.
Item pieter de vaec 5 sc. op huus ende erve ghelegghen in putsemaem dat was pieter caproens.

Dit was der koeyen scoenmakers rente. In deerste te meye.

- pieter de rochier, cornillus vander scure 12 sc. 3 deniers op 1 huus ende erve ghelegghen in sente kathelinen straete dat Jans van huusse was te meye.
Item pieter van opheem 5 sc. te sente Jansmesse op 1 huus ende erve ghelegghen inden hoec dat cornelys was vanden kelre.
Item ten breedenvelde Jan van coudenberghen 3 sc. 4 deniers.
Item Jan coppyn roelants sone 10 sc. 8 den.
Item bernaerd van exaerde 6 sc. te ghent.
Ende dese vorseide 20 sc. gaen ute 1 stuccke lants dat raes smeets ende Jans vanden ende was ghelegghen bi den driesche te breidenvelde.

Dits de rente die behoerde ten gulden vanden corduaniers.

- XIX In deerste gillise de hane 10 sc. op 1 huus ende erve achter de borch ghelegghen dat godewarts skeysers was.

- Item heilen oer van wetteren 15 den. op 1 dachwant lants dat ghelegghen es bider gewaetstrate.
 Item gillis millis 15 den. op 1 dachwant lants ghelegghen ande gewaetstrate, dat was gillis borremans oers.

Dit was de rente vanden brieders in deerste te kerstavonde.

- Loykyn van lenthout 3 LB. par. die ghlet adriaen ghelinc ende die van lenthout alsoe men se in andere brieve vinden sal hierna.
- LXVIII Item Jan de troen 10 sc. op sijn huus ende erve ghelegghen inde gaffelkynsstrate dat gillis sroecs was.
- LXXII Item Jan de grave (gillien dossche) 5 sc. op syn huuse ende erve inde vliechhuut strate ghelegghen dat claus stemmermans was.
 Fieriin virsaren 5 sc. par. op een dachwant lants te papenbent ghelegghen dat cornille van papenbent was.
 Item Jan heilen sone van wastrebbe 3 sc. op 60 roeden lants ghelegghen te wastrebbe dat gheraerds uttenputten was.
- XXVII Item Jan ogekyn 12 den. op 1 erve in putsemaem ghelegghen tusschen gillis serarnouds ende Jans ser arnouds erve dat clus aymen was.
 Item Jans ruwen oer 12 den. op syn huus ende erve achter de halle ghelegghen naest Jan lonys huse.
 Item gillis vanden velde 2 sc. 1 capoen op 18 roeden onder huus ende hofstede ghelegghen te scendelbeke vor rufelaerts quaetwercks over de strate dat ser jans versaren was.
 Item Jan otte 9 sc. 4 capoenen op sijn erve te scendelbeke ant veken ghelegghen dat daneels sas oer was.
 Item Jan de coc te calenberghe 12 den. op 1 bundere lants op parrevelt ghelegghen in goutfardinghen.
- LXVII Item pieter waeytop 5 sc. op 1 huus ende erve ghelegghen inden ham dat willems frederics oer was.
- XV Item pieter paddenpoel 15 sc. op 1 huus ende erve ghelegghen bi der nuwer brugghen dat diederics van eedighem was.
- XVIII Item de scunie 8 sc. op sijn huus ende erve ghelegghen int cleene stratkyn bi den cloestre.
- IX Item willem van steenbeke 4 sc. op sijn huus ende erve uutender over porten ghelegghen naest den erve pieters vanden borne dat pieters staels was.

Dit was de rente vander grawerkers ghulde in deerste te kersavond.

- Item claus de ruwe 16 sc. 8 den. op 1 erve ghelegghen in de penstrate dat Jan caffelkyn sammans was.
- XXXI Item lodewyc boterdael 6 sc. op syn huus ende erve ghelegghen ant cleene brugskyn dat jan martelys was.
 Item de proviseres vander lakynhallen 6 sc. opt raemhuus ende op derve dat wouters sceeres was ant cleene brugskyn daer Jan mathys op woende.
 Item Loykyn niemen de deckere 5 sc. op 1 huus ende erve ghelegghen inde vliegghuut strate dat grielen pons was.
 Item willem arnoud Coelyns sone buter onderpoerten 5 sc. op syn huus ende erve ghelegghen vor symoens hoerenmakers ende de strate dat baten scobs was.
- VIII Item dabt van sente Adriaens 2 sc. op 1 huus ende erve ghelegghen ande boelaer porte dat gheens van houthem was.
 Item gillis van d'hioghene 13 den. par. op 1 huus ende erve dat pieters hardebolles was.
- XXVI Item symon van houthem 4 den. p. ute eenen erve dat jan hardebolles was ghelegghen buten in dende van putsemaem alle beede.
- XXIX Item smeesters oer van parnac 12 den. op 1 huus ende erve ghelegghen bachter borch dat betten Carnalies was.
- XVIII Item pieter everaerd 12 den. op 1 huus ende erve dat jan cornuts was.
- XV Item der Jan de boc 25 den. op huus ende erve ghelegghen inde steenstrate dat gillis kokebolles was.
- LX Item de capellaen van sente kathelinen 12 den. op 1 huus ende erve dat frans vanden plassche was ghelegghen inde duts strate.

Item Jan de houwere gheseit lucien 12 den. op 1 huus ende erve dat Jans van hulst was.

Item lysbette van oudenaerde 12 den. op 1 erve ghelegghen te ghelembeke.

Item Cleerbouts smeiers oer 12 den. op 1 huus ende erve dat haere moeder was.

Item heinric kerstiaens (Jacob vander gracht) 10 sc. op 1 dachwant erves dat light an den duts broec dat Jans simuns was.

Item wouter vander elst (symoen de ruwe) 12 den. op sijn huus ende erve dat mervrouwen van boelaer was.

Dit was de rente vander mersmans gulden te kersavonde.

In deerste paridaen de gallandere 30 sc. op syn huus ende erve ghelegghen bi der nuwer brugghen dat gheraerds martyns was.

Item lievyn vander waerden 2 sc. op syn huus ende erve ghelegghen vor den beginen dat alaems bouders was.

Item Jan couckaert in sollevelt 3 sc. 6 den. op 1 huus ende erve op de nuwe veste ghelegghen dat der port was.

Item wouter vander minsbrugghen 30 sc. par. op 1 bundere lants te slaertdinghen ghelegghen.

Item Jan de gavere (gillis massemin) 20 sc. op 1 out bundere lants ende op 1 bi pant ghelegghen te salaerdinghen.

Item Loykyn van lenthout 20 sc. op alsulken pant alse de brieve verclaren diere af spreken ter stede daert die van lenthout ghelden.

Item Jan heilsoeten oer die men hiet van quaetbeke 5 sc. op 1 dachwant lants ghelegghen bachten Jans cranen.

Item smeests oer van part 5 sc. uten eenen erve dat verheilen van laerbeke was.

Item gheraert van laerbeke 10 sc. van eenen erve dat gillis scranen was ghelegghen tusschen laerbeke ende sente gheertruden capellen.

Item Symon de crane 9 sc. 6 den. op eenen mersch die Jans scranen was te laerbeke ghelegghen.

Item wouter, wouters kinde van laerbeke 9 sc. 6 den. op eenen mersch ghelegghen te laerbeke.

Item Jan roulfs van zaereldinghen 17 sc. op 1 bundere lants ghelegghen te zareldinghen dats standinghes was.

Item Jan vanden nuwen hoven 6 sc. 6 den. op een erve te zareldinghen dat gheraerd van nuwenhoven was.

Item wouter vander minsbrugghen 6 sc. 6 d. opt wederdeel van den vorseiden erve dat gheraerd van nuwenhoven was.

Item clais van kuns van eeversbeke 3 sc. 6 d. op 1 dachwant lants ghelegghen teeversbeke.

Item claus de plackere 3 sc. 6 den. op 1 dachwant lants der neven ghelegghen teeversbeke tusschen jans lande boenaers ende seilechsgheests lande van gheroutsberghe.

Item de wedewe ende oer van wouter goddyns van unkerzele 14 capoenen op 3 hofsteden deene an dander ghelegghen tunkerzele beneden der kerken metten husen ende met al datter op staet.

Dit es de rente die behoerde den ouden cleedercopers ende valt te sente bavesmesse.

In deerste
van boudin kalfels weghe.

Claus spotters oer van boelaer 6 den. op 1 erve dat Jan inghels was.
Item 6 den. op een erve dat coppyns van coppenhole was te boelaer ghelegghen.

Item claus de byl 6 den. op 1 erve inde dutstrate ghelegghen dat Jans waghemakers was.

Item katheline vander wilderliede 8 sc. op 1 huus ende erve ghelegghen inde cloesterstraete dat wouters sleestmakers was.

Item Jakemyn van aet (de screvele) 10 sc. op syn huus ende erve ghelegghen bi der molen dat Jan vissenhoels was.

Item Jhan cameroen 12 den. op syn huus ende erve dat gillis supyns was ghelegghen ter onderporten naest michiels sbarbiers erve.

Item heinric symoens gheseit van denrenonde 4 sc. op 1 erve ter onderporten ghelegghen dat gillis viceboens was.

Item Jan de brune 5 sc. op sijn erve ten oudenberghe dat martyns alaerts was ende stevyns skeckers was.

Item maroie de wedewe gillis de maldegem ende hare kindre 3 sc. op 1 outs bundere lants bi der zieker liede ghelegghen buten der dutsporten dat lessyns bosch was.

Item Jan pamelaerd 1 capoen op 1 erve te gontfardinghen ghelegghen dat jans stautens was.

Item lysbette de wedewe soeys specs 10 sc. op 1 huus ende erve dat jans sbruuck was ghelegghen bi der huneghem porten.

Item Jan de lombaert 5 sc. op sijn huus ende erve inde oudste huneghem straete ghelegghen dat Jan pieraerts was. Item 7 sc. opt selve erve dwelke de saerterouse ghecocht hebben.

Item boudyn van vlaenderen (adriaen vander doolaghe) 15 sc. op 1 erve dat maes pols was.

Item Jan de wale de wevere 5 sc. op 1 huus ende erve ghelegghen bi coels van bulleghem in de vliechute strate dat Jans van quaetbeke was.

Item Jan daniins 6 sc. op sijn erve te boelaer dat cornelys halfsteens was.

Item claubout die broeder 6 sc. op 5 bundere lants ghelegghen ten inghelscher beken dat soykyns van brakele was ende houde de kutse-laers selve.

Dit was de rente die toehoerde der backers gulden te kerstavonde in deerste.

djone van vlaenderen 10 sc. op 5 bundere lants int solle velt ghelegghen dat lysbette bonoeys was.

Item claus de mets 6 sc. op 1 erve dat jan boemgaerts was bi sinen ghelegghen.

Item smeesters oer van part 12 den. op syn huus ende erve dat betten carnalies was.

Item Jan de coc van kalenberghe 12 den. op 1 bundere erves ghelegghen te gontsardinghen.

Item Jan de peer 2 rasieren corens op Jans lant was van den planken ghelegghen op hindebosch couter.

Item 1 bunder lants ghelegghen te gheermaers dorpe op den putte »(6).

HET FRANSTALIG CHARTER.

Er bestaan, zoals we reeds hoger hebben vermeld, twee franstaligē charters over de schenking. Het eerste van het stadsmagistraat van Geraardsbergen, waardoor schepenen en raad en de gemeente van de stad de schenking goedkeuren ten voordele van de kartuize; het tweede van de graaf van Vlaenderen, die op het rekwest van het magistraat van Geraardsbergen eveneens de schenking goedkeurt. Dit laatste charter geeft de volledige tekst weer van het eerste. We laten hier de oudste volgen, namelijk van het stadsmagistraat.

« A tous chiaus qui ches presentes verront et orront. Esschevins consail et communitē de la ville de Grantmont. Salut et connisanche de veritei. Sachent touz que par le vertu de la commission ou nous nous sommes mis et loiet en nostre trescher et redoute seigneur mo seigneur Loys conte de flandres de nevers et de Rethest des malefachons, rebellions qui ont esté faites en la ville de Grantmont No chier sires devant diz ait deffendu ostei anullei et mis anicant toutes les guldes et confraternités de sa ville de Grantmont. Et sour chou les bonnes gens des mestiers de Grantmont qui les guldes soloient

(6) Rijksarchief Gent : Fonds St. Martens-Bos, Charters.

tenir et maintenir sont venut par devant nous somme chil qui ont obei et veullent obeir en la volonteit de no seigneur en tous cas, et especialement ens deffenses et annullacioens que no trescher sires devant nommez a feit des guldés, et des confraterniteis devant ditez par grant devocion, et degrant volonteit, et ons donney en pure aumosne et pour dieu, touz les biens quil avoient tenu dusques au jours de dont, li quel bien on disoit, les biens des guldés, dont il soloient gouverner et maintenir les guldés, et les confraternités devant dites, li quel bien gisent en pluseurs lieues, en rentes et en terres chi desouz nommez li quel biens en rentes et en terres montent a la value de quarante livres de parisis par an, ou la environ, les quels biens li mestier devant nommei, et chascuns aparlui ont donnei a perpetuel sanz iamais nul droit ens demander ne sanz iamais rappeller en le maison des chartereus que Jehans Gaylinck a fondei de nouvel en la paroche de lierde Saint Martin, au lieu que on appelle au bos, le quelle maison est appellée maintenant le bos Saint Martin. Et nous ont requis li mestier devant diz et chascuns aparlui, a grant instanche en tant comme a nous touchoit ou pouvoir touchier, que nous vousisiens greer et approuver leur donnacion et leur asmoene dessus dite, et supplier a no treschier et redoutes seigneur mon seigneur de flandres dessus dit quil vousist loer créer concentir appouver mortiser et confermer leur donnacion et leur asmoene devant dite. Et nous a le pryere des bonnes gens de metiers devant dites, et par le conseil des bonnes gens de la ville de Grantmont devant dite communaument avons loé grée consenti le donnacion et lasmoene devant dite, de tant comme a onus est, pour nous et pour le cours de le ville devant dite. Et prions et requérons nostre treschier et redoute seigneur devant dit quil veullie le donnacion et lasmoene devant dite greer consentir amortir et confermer. Les personnes qui sensuivent doivent les rentes qui ont donnez aus charterous, ainsi que desseure est dit en nommet, chascune persone par noy et le quantitei quelle doit. A savoir est de chascune gulde aparlui primiers les biens dou mestier as tanneurs. Willame caris huit saus paris. par an. Lussie vredeiz huit saus par. Clais steenputte huit saus par. Jehan de brouke huit saus par. Gilles malard huit saus par. Gilles de heyken diz saus douze deniers par. Jehans hardebolle neuf sous deuz deniers par. Thiry li cousmakere cinc saus. li oer vrancke neuketstox dix et huit deniers. Jehan gaffelkin neuf saus deuz deniers par. Adryaen martins quatre saus vii capoen. Jehan li campenne vint saus par. Gherard wagheman deuz saus siz deniers. Boudet li brasseur douze deniers. A calemberch douze deniers. Henry auschilt trente et sis saus par. Boydin de le versmoet cinc saus par. Willem caris cinc saus. Thyri li cousmakere trente quatre saus. par. Jehan fins, pierre de kerchove diz et sect saus par. Item les biens dou mestier de chiaus qui font soles de vacke. franchois de la plassche douze saus trois deniers par. Cornille de la kelre cinc saus. A biedevelde vint saus par. Item les biens qui appartiennent au metier des kordewaniers. Yde de le olbranke et clemense se seur diz saus par. Heyle de wettère quon dist de lierde quinze deniers. Gilles li procureur quinze deniers. Item les biens des brasseurs de chervoise. Saykin de lenthout de lierde trente saus par. Item celui saykin mesmes trente saus. Gilles le rouc dix saus. Gillien desche cinc saus. Cornille de papembeint cinc saus. Gheraerd de le putte troiz saus. Claus emmen douze deniers. Jehan de ruwe douze deniers. Sires baudewins li meres deuz saus un capon. Danel le zas neuf saus quatre capons. Pierre li coch douze deniers. Willame fredery cinc saus. Thiry de edinghen quinze saus par. Jehan poinget huit saus. Jehan pichelon deuz saus. Item les biens des pilciers. Pierres li kint vint saus sis deniers. sus le maison ou il demouroit ensi le maison, et li terrefons qui iadis fut Wautier le tondeur douze saus. Thiry de humbeke diz saus. lizebet de le plassche cinc saus. pierre pichelon deuz saus, sur le maison et terefons qui iadis fut gherart de houthem, deux saus. Annekin hardebolle diz et huit deniers. Jaquemes li crudenere douze deniers. Gossyn encar douze deniers. Gilles kokebolle vint et cinc deniers. Sire Robert li gans douze deniers sour le terefons maes et le mersche douze deniers. Jehan daudenarde douze deniers, li meresse de le mersche douze deniers. Wautier dalost diz saus. Gilles de le mersche douze deniers. Item siz iournels de terre gisant au lieu qu'on dist ten dynenstten. Item demi bonnier de terre gisant a ghermansdoye. Item les biens des marchiers, martin de backere vint et sect saus par. Gherart martin

trois saus. Baudet li brasseres douze deniers. pierres de glembeke trois saus siz deniers. Damoizele de le minsbrugghe trente saus. Jehan li gaver vint saus. Soykin de lenthouc vint saus. Annekin heykoeten cinc saus. heyele de laerbeke cinc saus li enfant trude de laerbeke cic saus. Jehan li crane vint et cinc saus, li tandinghes trente saus. Jehan li tuts sect saus. le goddins donkerzele quatorze capons. Item les biens des vieuswarriers. Boydin kalfvel diz deniers. Coppin de coppenhole siz deniers. Gilles saelemoens siz deniers mathis li blasere huit saus. michiel scoudeharen diz saus. Gilles supins douze deniers. Boydin de waterloes quatre saus. Estevenes li keckere cinc saus. Berte bonois trois saus. li oer heulin de gauferdinghen un capoen. Margriete zegher sbox dix saus. Sare pieraerts deux saus six deniers. Jehan strubbel deux saus six deniers. maes pols quinze saus. Jehan de quaetbeke cinc saus. Gherart rousel six saus. un journal de terre a zareldinghes. Item un journal de terre a paianche. Seykin de brakele siz saus. Item les biens dou mestier de sollinghiers. Jehan lessinbosch diz saus. Jehan boengaerd diz saus. Berte carnailles douze deniers. Pierres li coc de calemberghe douze deniers, deuz rasieres de blei. Sour le hindebosch couteren un bonnier de terre a ghermans dorpe. Somme en deniers trente siz livres, douze saus, quatre deniers, par. Somme en capons, vint et un capon. Somme de la terre trois et demi bonnier. Somme en blei deuz rasieres. En tesmoing de la veritei nous avons ches presentes lettres saylees dou seel de nostre esschevinage et dou seel de la communitie de le ville de Grantmont pour nous et pour le cours de le ville de tant comme a nous est ou peut appartenir. En lan de grace mil trois chens et trente ou moys de novembre » (7).

Zoals we hoger hebben aangestipt komt de inhoud van het charter met de goedkeuring van Lodewijk van Nevers (8) — het charter verscheen de laatste dag van november — volledig overeen met het gepubliceerde.

INDEX VAN DE PERSOONSNAMEN UIT HET NEDERLANDSTALIG STUK.

1. Zuiver staande namen.

jan boene	Jan de houwere gheseit lucien
lodewyc boterdael	Jan de lombaert
Jhan cameroen	claus de mets
clarbout die broeder	gillis de middelaere
jan couckaert	Jan de peer
jan daniins	claus de plackere
claus de byl	Jan de posch
Jan de boc	pieter de rochier
Jan de brune	claus de ruwe
Jan de coc van kalenberghe	symoen de ruwe
symon de crane	de screvele
paridaen de gallandere	de scunie
Jan de gavere	Jan de troen
Jan de gavere (gillien dossche)	pieter de vaec

(7) Rijksarchief Gent: Fonds St. Martens-Bos, Charters: Verkoop de Portemont nr. 2749. Origineel perkament; licht beschadigd; H. 325 mm, B. 540 mm; twee beschadigde zegels in bruine was, hangende aan een dubbele doorgestoken perkamenten staart, de eerste zegel is van de schepenen van Geraardsbergen (met tegenzegel), de tweede van de gemeente der stad. Rugnota: XVe eeuw: Littere quibus quadraginte (sic) libre de ghuldin nobis sunt donnote.

(8) Rijksarchief Gent: Fonds St. Martens-Bos, Chartres: Verkoop de Portemont nr. 2749. Origineel perkament; tamelijk erg beschadigd; papier ter versteviging op de rugzijde geplakt; H. 295 mm, B. 515 mm; zegels verdwenen; mooi versierde beginletter.

Jan de wale de wevere
 gillien dossche
 pieter everaerd
 adriaen ghelinc
 Jan hoybant
 Jan houcsberch
 claus joes
 heinric kerstiaens
 gillis massemin
 gillis millis
 Soykyn niemen de deckere
 Jan ogekyn
 Jan otte
 lysbette outscilts
 pieter paddenpoel
 Jan pamelaerd
 Jan ryckaerd
 heinric symoens gheseit van denremon-
 de
 jakemyn van aat
 Jan van coudenberghe
 gillis van d'hioghene
 bernaerd van exaerde
 gheraert van laerbeke
 symon van houthem
 clais van kuns van eeversbeke

die van lenthout
 soykyn van lenthout
 pieter van opheem
 lysbette van oudenaerde
 willem van steenbeke
 boudyn van vlaenderen
 djonc van vlaenderen
 heilen oer van wetteren
 sare van wynhusen
 Jan vanden broeke
 wouter vanden minsbrugghen
 Jan vanden nuwen hoven
 gillis vanden velde
 adriaen vanden doolaghe
 wouter vander elst
 boudyns wedewe vander ertbrugghen
 jacob vander gracht
 wouter vanden minsbrugghen
 cornillus vander scure
 lievyn vander waerden
 katheline vander wilderliede
 fieriin virsaren
 godevert vloebalch
 Jan vranx
 pieter waeytop
 Jan wambac

2. Namen in genitiefverband.

... dat martyns alaerts ... was
 ... tusschen gillis serarnouds ... erve
 ... tusschen... ende Jans ser arnouds
 erve
 willem arnoud coelyns sone
 ... dat claus aymen was
 ... naest michiels sbarbiers erve
 ... dat gillis beghyn was
 ... dat Jan boemgaerts was
 ... tusschen Jans lande boenaers
 ... dat was gillis borremans oers
 ... dat alaems boudens was
 ... dat lysbetten bonoeyns was
 ... dat Jans sbruuck was
 ... dat Jān Caffelkyn sammans was
 ... dat betten carnalies was
 ... dat was pieter caproens
 ... dat willem charys was
 Jan coppyn roelants sone
 ... dat Jan cornuts was
 ... die diederycs scousmakers was
 ... dat gillis scranen was
 ... ghelegghen bachten Jans cranen
 ... gillise de hane
 dat... ende stevyns skeckers was
 ... dat Jans kempeneeren was
 ... dat godewarts skeysers was
 ... dat gillis kokebolles was
 ... dat wouters sleestmakers was
 item maroie de wedewe gillis de mal-
 degem
 item smeesters oer van parnac
 item smeesters oer van part
 item cleerbouts smeiers oer
 claus spotters van boelaer

... dat gillis sroecs was
 item Jans ruwen oer
 ... dat raes smeets was
 ... dat Jans stautens was
 ... dat willems frederics oer was
 ... dat Jans gaffelkyns dammans was
 item de wedewe ende doer van wouter
 goddyns van unkerzele
 ... dat cornelys halfsteens was
 ... dat Jan hardebolles was
 ... dat pieters hardebolles was
 item Jan heilsoeten oer die men hiet
 van quaetbeke
 ... die Jan herdebolles was
 ... ghelegghen vor symoens hoerenma-
 kers
 ... dat Jan ingels was
 ... van boudin kalfels weghe
 ... dat lessyns bosch was
 ... naest Jan lonys huse
 ... dat gillis malaerts was
 ... dat Jan martelys was
 ... dat gheraerds martyns was
 ... daer Jan mathys op woende
 ... dat vranx nokerstocs was
 ... dat was heinrics outscilts
 ... dat Jan pieraerts was
 ... dat maes pols was
 ... dat grielen pons was
 ... vor rufelaerts quaetwercs
 ... item Jan roulfs van zaereldinghen
 ... dat daneels sas oer was
 ... dat wouters sceeres was
 ... dat baten scobs was
 ... dat Jans simuns was

... dat pieters staels was
 ... item lysbette de wedewe soeys specs
 ... dat standinghes was
 ... dat van steenputs was
 ... dat Jans stockelyns was
 ... dat gillis supyns was
 ... dat claus stemmermans was
 ... dat gheraerds uttenputten was
 ... dat gheraerds van brabant was
 ... dat soykyns van brakele was
 ... bi coels van bulleghem
 ... dat coppyns van copenhole was
 ... naest den erve pieters van den
 borne
 ... dat Jans vanden broeke was
 ... dat... ende Jans vanden ende was
 ... dat cornelys was vanden kelre
 ... op Jans lant was vanden planken

... dat frans vanden planken was
 ... claus lande vander scuren
 ... dat diederics van eedighem was
 ... dat gheens van houtem was
 ... dat Jans van hulst was
 ... dat Jans van huuse was
 ... dat verheilen van laerbeke was
 ... item wouter, wauters kinde van
 laerbeke
 ... dat gheraerd van nuwenhoven was
 ... dat cornille van papenbeint was
 ... dat Jans van quaetbeke was
 Item Jan heilen sone van wastrebbe
 ... dat ser Jans versaren was
 ... dat gillis viceboens was
 ... dat Jan vissenboels was
 ... dat Jans waghemakers was

INDEX VAN DE PERSOONSNAMEN UIT HET FRANSTALIG CHARTER

Henry auschilt
 Jehan boengaerd
 Berte bonois
 A calemberch
 Willame caris
 Berte carnailles
 Wautier dalost
 Jehan daudenarde
 Martin de backere
 Seykin de brakele
 Jehan de brouke
 Coppin de copenhole
 Thiry de edinghen
 Pierres de glembeke
 Gillis de heylen
 Gherart de houthem
 Thiri de humbeke
 Pierre de kerchove
 Heyle de laerbeke
 li enfant trude de laerbeke
 Soykin de lenthout
 Saykin de lenthout de lierde
 Cornille de papembeint
 Jehan de quaetbeke
 Jehan de ruwe
 Gillien desche
 Boydin de waterloes
 Heyle de wettete quon dist de lierde
 Cornille de le kelre
 Maes de le mersche
 Gilles de le mersche
 li meresse de le mersche
 Damoizele de li minsbrughe
 Yde de le olbrancke
 Clemense de seur
 Franchois de le plassche
 Lizebet de le plassche
 Gheraerd de le putte
 Boydin de le versmoet
 Claus emmen
 Gossyn encar

Jehan fins
 Willame fredery
 Jehan gaffelkin
 Jehans gaylinck
 le goddins donkerzele
 Annekin harddebolle
 Jehans hardebolle
 li oer heulin de gauferdinghen
 Annekin heykoeten
 Boydin kalfvel
 Gillis kokebolle
 Jehan lessinbosch
 Gillis le rouc
 Danel le zas
 Mathis li blasere
 Baudet li brasseres
 Boudet li brasseur
 Jehan li campenne
 Pierres li coc de calemberghe
 Pierre li coch
 Thyri li cousmakere
 Jehan li crane
 Jaquemes li crudenere
 Sire Robert li gans
 Jehan li gaver
 Estevenes li keckere
 Pierres li kint
 Sires Baudewins li meres
 Gillis li procureur
 li tandinghes
 Wautier le tondeur
 Jehan li tuts
 Gillis malard
 Gherart martin
 Adryaen martins
 li oer vrancke neukerstox
 Jehan pichelon
 Pierre pichelon
 Sare pierarts
 Jehan poinget
 Maes pols

Gherart roussel
Gillis saelemoens
Margriete zegher sbox
Michiel scoudeharen
Gillis supins

Clais steenputte
Jehan strubbel
Lussie vrederiz
Gherard wagheman

INDEX VAN DE TOPONIEMEN UIT DE BEIDE DOKUMENTEN.

Boelare :
te boelaer
Deftinge :
te gheermans dorpe opden putte
gisant a ghermansdoye
op hindebosch coutere
opden putte
ghelegghen te wastrebbe
Dendermonde :
... van denremonde
Everbeke :
... van eeversbeke
ghelegghen teeversbeke
Geraardsbergen :
ghelegghen vor den beghinen
ande boelaer porte
ghelegghen bachter borsch
boven der capellen
ghelegghen ant cleene brugskyn
int cleene stratkyn bi den cloestre
ghelegghen inde cloesterstraete
dat ligt anden duts broec
buten der dutsporten
inde dutstrate ghelegghen
au lieu qu'on dist ten dyensten
inde gaffelkyns strate
bider ghewaetstrate
Gheroutsberghe
Grantmont
nevens der guldenweede
achter de halle ghelegghen
inden ham ghelegghen
ghelegghen inden hoec
bider huneghem porten
... vander lakynhalle
ghelegghen bi der molen
op de nuwe veste ghelegghen
ghelegghen bi der nuwer bruggen
buten onderporten
ten oudenberghe
inde oudste huneghem straete ghelegghen
... erve uuten der over porten ghelegghen
ghelegghen in de penstrate
in putsemaem
opt raemhuus
sente adriaens
sente kathelinen
in sente kathelinen strate
in sollevelt
ghelegghen ten steenputte
inde steenstrate

GOTTEM a/Leie.

inde vliechute strate
inde vliechuut strate
inde vlieghuut strate
bi der zieker liede ghelegghen buten
der dutsporten
Goeferdinge :
te calembeghe - kalenberghe -
calenberghe
te goucsaerdighen
te goutsardighen
te goutfardighen
op parrevelt ghelegghen
Grotenberge :
item ten breedevelde
bi den driesch te breidenvelde
a bidevelde
Moerbeke :
ten inghelscher beken
Onkerzele :
van unkerzele
ghelegghen tunkerzele
Ophasselt :
te papenbent ghelegghen
papenbeint
Parike :
... van parnac
... van part
a paianche
Schendelbeke :
te scendelbeke
ant veken ghelegghen
St.-Maria-Lierde :
ghelegghen tusschen laerbeke ende
sente gheertruden capellen
St.-Martens-Lierde :
... den tsaerterousen vanden bosche
au lieu que on appele au bos
le bos saint martin
sente martyns lierde
la paroche de lierde St Martin
lierde
te laerbeke ghelegghen
Zarlardinge :
te ghelembeke
a zareldinghes
te salaertdinghen
ghelegghen onder deeckskyn te salaertdinghe
van zaereldinghen
Waar hoeft gelocaliseerd ?
quaetbeke
au lieu qu'on dist ten Dynenstten.

Valère Gaublomme.